

NACIONAL

Gazeta e përditshme online!
www.gazeta-nacional.com

Adresa: Ish-kinostudio "Sheqëria e re", Tiranë
E-mail: nacionalalbania@yahoo.com, bucpapaj@yahoo.com

Krëfimi i panjohur i etnomuzikologut Prof. Ramadan Sokoli dhënë radio "Ulqinit"

Kanga për Vojo Kushin, kopje e këngës së Gani bej Toptanit

Nga SHAQIR REXHVELAJ

faqe 14-15

Shënime udhëtimi nga Saranda, perla e famshme e Mesdheut

Shqipëria, ana e ndritshme e turizmit të saj, në rritje

Reportazh nga SABAHUDIN HADZIALIC

faqe 18

Studiuesi i letërsisë Dr. Behar Gjoka flet për problemet e kritikës letrare

Ju tregoj çmimndarësit dhe çmimfituesit e kohës tonë

Intervistoi: NERTILA DOKO

faqe 20

EDITORIAL

Veprimtaritë kulturore në 100-vjetorin e Pavarësisë

Nga SALI BERISHA

Në kuadër të 100 vjetorit janë paraqitur dhe janë zhvilluar një seri veprimtarish. Është bërë një plan i mirë, i cili në mënyrë të pafundmërisë në mënyrën më të përdorimshme të mundshme në mënyrë të eficientë. Unë mendoj se duhet të përqendrojmë veprimtaritë. Sigurisht do të zhvillojmë veprimtaritë të shumëllojta, sepse kemi potenciale dhe pasuri për të paraqitur, por gjykoj se duhet...
Faqe 23

Interpretimi si një identitet

Nga NDUE UKAJ

Një studiues i madh frankofon, Tvetan Todorov, në librin Letërsia në rezik, në të njëjtën shkruan se "si filozofia dhe shkencat humane, letërsia është mendim dhe rritje e botës psikike dhe shoqërore në të cilën jetojmë". Duke qenë e tillë, letërsia bëhet fusha më e veçantë e komunikimit njerëzor, sepse vepra letrare vjen...
Faqe 10

RADIO NACIONAL
93.6MHz
www.radionacional.al

Labirinti
Poezi nga ANTON PAPPLEKA
Faqe 9

Në BRENDESI

Një ftesë në Bernë nga kancelierja Kazanova
Nga SKENDER DËBË ELIDA BUÇPAPAJ
faqe 2-3

Në djall të urtët
Poezi nga MOIKOM ZE QO
faqe 4-5

Për romanin e Sadik Bejkos "Syte e gështenjave të egra"
Kritikë nga MIRANDA HAXHIA
faqe 6

Publicistika moderne e Xhevat Mustafës
Shtudim nga VASIL TABAKU
faqe 17

Publikohet libri "Rapsodi e Golgotës së Tranzicionit"
I poetes ELIDA BUÇPAPAJ
faqe 22

Proza nga NAMIK MANE, ARBEN SHEHU, ALBANA M. LIFSHIN, MUSTAFA SPAHIU dhe FRAN GJOKA
faqe 6-17

Gjithçka nga "Java e Kulturës dhe e Historisë së Çamërisë"
faqe 11

UNIVERSITETI KRISTAL

DENI STAR SERVIS
Adresa: Autostrada DUMRES-TIRANË km 12 (barabarrat ALPEJ) pranë "URA BRISTROTEQ"
Call: +355 69408999

KONSTRUKSIONE METALIKE
PROJIM DHE MONTIM
PIRRAÇI
Adresa: BRUGA KAMËZ-TIRANË, KM 3
Tel/Fax: +35541 4500 696721 Cel: +355 68 40 379

Shenime udhëtimi nga Saranda, perla e famshme e Mesdheut

Shqipëria, ana e ndritshme e turizmit të saj

“Shqipëria është vend me një hoteleri në zhvillim të hovshëm. Mbyllyni vetëm për një çast sytë dhe mendojni veten në një dhomë të pajisur me aparatin klimatik, banjo luksoze dhe shërbës të njerëzishëm. Mendojni një asortim të begatë ushqimshë dhe pijesh. Diell dhe det. E jo, nuk është kjo Monte Carlo, as Nice, aq më pak Napoli, Budva apo Spliti. Ejala është për Sarandën. Qytetin e vogël në jug të Shqipërisë 711 kilometra larg prej pikës më veriore të këtyrve. Izgjuar nga errësira ku ishte katarsidur, ky shtet shpërthen duke lulëzuar në të gjitha ngjyrat e mundshme me gjithë virgjërinë e tij joshëse.”

**Nga SABAHUDIN HADZIALIÇ,
Sarajevu**

AMUND TË ÈNDRROHET ZGJUAR?

Vërtet, me vite të tëra, së paku në nga vendet e ish shtetit të përbashkët i çili pa ndonjë rezultat u përpoq të rivendoshe në tri baza, ishin të ngarkuar me parangikime ideologjike për Shqipërinë e Enver Hoxhës. Vendi pa ardhnisi dhe me të vërtetë të manipuluar. Për të ndodhur pastaj, zgjimi, si në Shqipëri astu edhe pjesë e ish Jugosllavisë. Por edhe ky zgjim nuk ishte një jetë vërshtishe vendi të krijuara në hapësirat ku himni “Hej Shqiptarë” ishte i detymshëm brenda një bashkim-vellazirimi sferpaqësor, edhe për ata të cilët nuk kishin asgjë të përbashkët me Slavenët, asgjë fare. Gjithsesi, ky është një tregim përfaqësues për një analizë me të thellë historike. Le të përpiqemi të përfundohemi kah zgjimi i cili në këto hapësira për dita të ditës bashkoi në një ditë të jetës. Për të bërë të kështjshëm gjendje sferpaqësorë të njerëzve, e për të kështjshëm të gjokasit. Të pestët këtu prijat gjigjdim pa këndeve të shpresës përderisa të gënjat, astu sipërnat në sternen shëtrëtorë që iku në utopi, digjeshin duke pritur më kot... Po ju në jete, leuaxë të ndëruar, të zgjidmij për veten tuaj çfarë më shumë ju përgjigjet nga të lartpërmendurit, e unë po shkoj të ëndëroft zgjuar...

Urta e të shpresuarit

Të filloshi një reportazh i ngarkuar përplot parangikime, është jetë e vështirë. Në mënyrë të përshkrimshme gjërat mësohet të fillmo të qëllojnë ma para teje, është shumë e lehtë. Duke i parë me sytë tu, duke i degjuar me veshët tu, duke i ndjerë me të gjitha shqisat e tua. Shqipëria është vend i shpresës. Cilës do të pyeteni ju? Po asgjë shpresë e cila ishte shuar në vendet e tjera. Të jetë kjo për shkak se kishin të bëjnë me një shtet relativisht i ri i cili pikërisht këtë vit shënon 100 vjetorin që ku ballabalet e kombit nënkshuan dokumntin e Pavarësisë në Vlorë?! Të jetë kjo për shkak se plot dyzet vite u shkalluan në mënyrë që të zbrazeshin i një eksplozim shpresash dhe mandatisë të së sotmës? Të jetë kjo për shkak se, si pavarësisht të lirisë e vëndës, me në fund, ishte koha që edhe ju popull të vërtetësiqës?... Është e dashur, popullit më i vjetër, jo para Slavenët e tuj të dashtur, popullit më i vjetër igjallë në këto hapësira, të cilin ne, pikërisht në Slavenët (të Jugut sidomos) ukena shumë buror. Ka shumë pyetje përgjigjeve e të cilave gjendjen në vetë tihullin e këtyrë reportazhi të cili unë do që kam filluar ta shkruaj artikun. Përse? Sepse tek unë, vizioni i së vërtetes gjatë ballafaqimit me realitetin u shkrua në një gjale të ngratës shpresë mos e gjitha ishte vetëm një jingjullinjë e verbër me të cilin kishim jetuar një ditë. Dvëmbëkëtu nuk duhet parangikim gjëra, ju vërtetën se, asgjë përshkrimshme të jetës që jo vërtetën. Trojet e Shqipërisë etnikë nuk kishin të bënte aspak me ndonjë vajtim për të haarbura... Nuk kishte të bënte aspak, me etjin dhe pangopësi për të huajën... Nuk kishte të bënte aspak me akuzimin e jeticit... Nuk kishte të bënte me hipokrizinë e sypimeve eglabzuesat verdjake... Nuk kishte të bënte me... Ishte krijësisht njëje. Po çfarë?

Shqipëria, ana e ndritshme e saj

Ka njëzet vite që Shqipëria doli nga utopia e errët komuniste. Sot ajo ka 500 kilometra autostradë e cila dilin diku nërreput në pjesët shkurtëra për të lënë vend përjetësive të një vendi të rrekullshëm. Njëderpjet këto që të ngjajnë në jehona të largëta të mendimeve të zymta tek ikin, ikin... Bosnia dhe Hercegovina me 400 kilometra autostradë të cilin vazhdon ta ndërtojë rmbi dijetet vjet, thua kenazur në armullinë ekonomike që ekojeron. Përderisa qeveritari e saj kënaqet se jetuari me ngjyart e gjebërtja, të kuqe dhe të kaltra duke krijuar këmbë ylberin e

Në foto: Sabahudin Hadzialic, Albina Idriqi, Bardhyl Maliaqi, Mehdi Mehmeti

qëllimeve të paskrupullu etnikisht drejt hambjes dhe dështim. qofshin ata majistjë astu djatjtishtë në qarqet politikë. Shqipëria është vend me një hoteleri në zhvillim të hovshëm. Mbyllyni vetëm për një çast sytë dhe mendojni veten në një dhomë të pajisur me aparatin klimatik, banjo luksoze dhe shërbës të njerëzishëm. Mendojni një asortim të begatë ushqimshë dhe pijesh. Diell dhe det. E jo, nuk është kjo Monte Carlo, as Nice, aq më pak Napoli, Budva apo Spliti. Ejala është për Sarandën. Qytetin e vogël në jug të Shqipërisë 711 kilometra larg prej pikës më veriore të këtyrë vëndit izgjuar nga errësira ku ishte katarsidur, ky shtet shpërthen duke lulëzuar në të gjitha ngjyrat e mundshme me gjithë virgjërinë e tij joshëse. Por, nuk duhet të gënjehemi. Sikur edhe do shtet jetët më të ashtuqjortim "tranzicion" edhe këtu egzistojnë akoma mbeturinat e kapitalizmit të parë, shoqërisë post-feudale të cilën enjoinim vetëm qeveritari. Megjithatë, siç e pashe edhe vetë, e ndjeva, e degjova... kjo këtu nuk ka edhe aq rëndësi. Askund nuk pashë fytyra të pëllëzura. Dhe të jeni të bindur se nuk kam vizituar vetëm pjesët e para-para për adrehsin e harti. Ishta në restorant klasikë të fast-food po edhe në ato high-class. Më brye dallonte vetim mënyra e prezantimit të prodhimeve. Kualiteti ishte pothaj tërësisht i ngjashëm.

Kur shpresë buzëqesh

Buzëqeshja në fytyrat e vendase, jo mallë të kujtoje hapësirat e vendbanura me Slavenët, Jugorët e Adriatikët të përmendur në namën e këtyrë rëfimit, të cilët shpeshherë të mbijellin atë ndjenjën se më mirë do të ishte t'u dërgonim numrin i

logarisë bankare për të paguar qëndrimin e pushimit e të më shkojë fare. Veten do tu pengojë, apo q'këtu, në Shqipëri, nësë ndodh ta harroni mitun e palidhur të laptopit tuaj në tavolinën ku para pak çastësh këtu shokuar për herë të fundit dë-mailët tuaja, vetë kryepersoneli i restorantit do të vrapojë pa frymë pas jush 200 meta duke thirrur... "Mister, mister... për t'ju dhënë sendin e hamur me buzëqeshje në fytyrë e për të të lënë pasta pa fjalë nga mulliriqi. Në Bosnjë dhe Hercegovinë, të nënjën dita vendosim dikur nëndonjë raft për të pritur të ksheshëve pa tij. Çimnet janë "halo Bino, laka b'it[...], interësia. Nesa kafjela është 1.5 euro, çimnë ky që përgjigjet një çimnëtorë normale Sarajevase. Birra me emrin domethënë "Tirana" përputhet jo vetëm për nga sinonimi dhe kualitetit por edhe çimnë i arsyeshëm me tonën, Sarajevase. Pa, mirë dhe lë. Kazinot egzistuese në Shqipëri, me oferta të llojllojshme tute duke u nisur nga disko klubshë, janë condicio sita që non ton të këtiturorë. Galeritë, si ato private ashtu edhe ato shtetërore, me ekspozita artistësh të njuar e të panjohur, përditë e më shumë namëtinë boshkupimn e të jetës inapirmit që nga galeritë e arteve aplikative e deri të galeritë sotërikë... Ho-telejt për djehtra dhomash çimnë të të cilave varojnë më 20 dhe 40 euro për gjysëm pansion deri te ato djehëtëskë të sqëlëqenë nga dritaret e blinhuara ngjyrash të ndryshme ku çimnet nuk kalonë 85 euro për një gjysëm pansion dritë. Shirrit bregdetari e qytetit i rregulluar bukur, përfaqon i gjithi Porto Egdhë[2], të zbrosim mandësim që nga dhoma ku gjenden të kjerisht mënjëherë tek rretati i pari e lokalëve për të ngrënë mëngjesin... pastaj vazhdon nëpër radën të kafiterive dhejtra metra, në më pas kafesë, në dhejtra metra të tërë mund të zgjidhësh çdo gjë dhe shëtratin për meziç mairë nësë të plazhit. Dhe krejt këto pa ndër të asnjë çast shkikin nga deti i bukur dhe i qetë i jonit ku pasqyrohen malet e afërta të Grejësis me Korfuzin përballë Sarandës, me autobus është larg Bosnjës dhe Hercegovinës më 200 orë... por, besomëni që e vlen edhe aq, ndonëse auteri i këtyrë rreshatë është mësur të udhëtiojë me aeroplan nga Sarajeva nëpërmetj Cynrhut, Vjenës, Romës, Zagreb, Beogradit dhe të jetë... Është e qartë që për këte largësi nuk duhet fajësuar banorët e Shqipërisë për dhjetë treguar qeveritarëve shtetërorë të Bosnjës dhe Hercegovinës e edhe atyre të Shqipërisë, se duhet bërë së më shpejt dikësi lidhure me këte. Imaginoni një vend që dikësi ka lidhje komunikuese me shtetin më të afërt të saj. Madje as nga Podgorica e Malit të Zi nuk ka lidhje autobusi me Shqipërinë. Në Sarajevë, megjithatë, egzistojnë udhëtoret, të cilët bartin personelin e Ambasada Shqiptare në Bosnjë dhe Hercegovinë, Ulqin e gjer në kufirin mes

Malit të Zi dhe Shqipërisë. Ata pastaj hidhen në Shkodër dhe vazhdojnë për Tirandë. Kështu, në interes të të dy paleve është i domosdoshëm krijimi i një linje të rregullat autobushë që gjerë e cila më së shumti rëndon ndërjegjës e kompanive turistike dhe autotransportuese për beshajën e bëshareve dhe rësuarëve natyrore ma në afërsi të kufirit bosnàherogovanas tëksa na ofrojnë Kùbën dhe hndrimet teogjeanike, e po kjo vlen njësoj edhe për tjetër katë nga Shqipëria [3] Po duke mos qerë as kanderë këtyrë udhëtimeve, unë vetim dua të shtesë se "nga durrëjt nuk po e shohim malin". Bëjmë mëkat të madh sepse, edhe pse në dukje larg, Shqipëria në të vërtetë është shumë afër.

*Eë rrugës Latif nga me Jarani...

Sikur të udhëtontim me autobus nga Sarajeva në Prishtinë nuk do të bënit këtë të kthënë në Novi Pazar për një kafe shqiptë, me mikun dhe kolegim Mehdi Mehmeti të vizituar nga Bekzad dhe vendjvrasjen e Adem Jasharit, luftëtarit të denjë për pavarësinë e Kosovës[4], pastaj Tyrben e Sullan Muratit i cili vritet në Fushë Kosovë bashë me Car Lazarin [389]. Mëtej tjetër mermi mirim për Prizren dhe Tiranë, duke kaluar plot dëshamërisë kontrolin kufitar dhe me përshlytje se jeni duke përshkuar tunelin i cili ndan Francën me Italinë, në më pak se tri orë (në vend të shtatë orëve dikur), saqja gjendesh në plazhin e rrekullshëm të Durrësit në Shqipëri. Aty pi kafënë dhe vazhdon kah Vlorë duke vizituar "Shtetërinë e Baballarëve të Korribit" e duke kuletë me shikim në Mediteran, nëpër vllat e Adriatikut e gjerë të detit Jon, në jug. Dhe nëse ju them se gjatë këtyrë udhëtimet gjindim të shoqëruar me personelin dëshamërisë të agjensisë Sharr-Trip e nga Prishtina i cili na ofroi mbështetje dhe pyetje freskuese falas përgjigjeve, në krejt pak vende kam parë bukuri të vegjëlit, reliket të së kaluarës së erretë të dyzet viteve, nuk ju gënjëj aspak. Suvënërt përderitë bregdetit qëndroim mes këtyrë klasik dhe modeleve kërkuese të kohës. Qetësia dhe paqia me të cilin vendosim duar "në dndimnëje është pothaj rrejt. Aq e pabesueshme sa jo vetëm ndërjet jani pyetar. Maq e vërtetë jani dhëna tjetër e jo në Shqipëri, vëndim e arsyeshëm dhe mëkullit të dikësham. Pastaj, vendosim do të Shqipërinë në Durrës, dhejtra metra tjetër Sarandën, oqytetin historik për të cilin egzistojnë versione të ndryshme nga ana e historianëve shqiptarë dhe atyre grek. Do të ishte mirë të gjindet një kompromis mes dy paleve.

Epilogu si movve

Natyrisht, dikësh edhe mand të pyetet: Si është e mundur? Është i shtur ju kete? Kish i pagori rrugëgj? Kush e frymëzoi me autë vizion inapirës? Përgjigja është shumë e thjeshtë dhe e qartë. Pa pasur qëllim të shënjort raportit, jam nisur si një pjesëtarës në Festivalin e Poesizit në Sarandë ku i tubuam mbi tre mijë poetë nga 16 vende të botës. I thur nga mikun dhe kolegu Bardhyl Maliaqi. Por, ky është një tregim më të bardhë i bukur, i sinqerët dhe tërëqës, të cilin mandam shtënë në [55] faqet. *DIOGEN POË KULTURA MEGJESJITA*, duke e kënaqur me pannonj fotografike dhe filmike të këtyrë manifestimit. Ky tregim, para së gjithash, për njëriun i cili ka vizituar shumë vende nga të gjitha anët e botës, mund të jetë gjithçkaj tjetër vetëm do ëndër. Jo ëndër në Shqipëri. Edhe dikësi. Do të doja ta përsërisja praipë. Të ëndërojt i zgjuar. Po...

Në fill të sentencës e njohur nga Ilustrimet e Alan Fordit (Mats & Buncker)

2) Këtuqë qdhej kjo pjesë në kohën e Italiat Muloioine [3] Nattyridit, egzistojnë tre turistikë private por është e nevojshme dhe më së do bëhimis të krijohem lidhje të rregulla që do të lidhin këto vende. Propozim: Sarajevo- Podgorice - Tirane - Athinë, nësë është e mundur të shqyrtohen nevojat dhe mundësitë e përbashkëta